

Opmandskendelse

i faglig voldgiftssag FV2015.0110

Blik- og Rørarbejderforbundet
(advokat Kim Bøg Brandt)

mod

TEKNIQ
(underdirektør Thorkild Bang)

Afsagt den 24. september 2015.

Tvisten mellem parterne vedrører indholdet af parternes forpligtelse til at forhandle priserne i Rørprislisten og Landspriskuranten for blikkenslagerarbejde for 2014, 2015 og 2016.

Påstande

Klager har nedlagt følgende påstande:

Principalt: Indklagede tilpligtes at anerkende, at priserne i Rørprislisten og Landspriskuranten for blikkenslagerarbejde skal forhøjes med gennemsnittet af stigningerne på de øvrige priskuranter i byggebranchen (1,3 %) pr. 1. marts 2014.

Indklagede tilpligtes at anerkende, at priserne i Rørprislisten og Landspriskuranten for blikkenslagerarbejde skal forhøjes med gennemsnittet af stigningerne på de øvrige priskuranter i byggebranchen (1,5 %) pr. 1. marts 2015.

Indklagede tilpligtes at anerkende, at priserne i Rørprislisten og Landspriskuranten for blikkenslagerarbejde skal forhøjes med gennemsnittet af stigningerne på de øvrige priskuranter i byggebranchen (1,8 %) pr. 1. marts 2016.

Subsidiært: Indklagede tilpligtes at indgå i realitetsforhandling om hvilken stigning, der skal tillægges priserne i Rørprislisten og Landspriskuranten for blikkenslagerarbejde for 2014.

Indklagede tilpligtes at indgå i realitetsforhandling om hvilken stigning, der skal tillægges priserne i Rørprislisten og Landspriskuranten for blikkenslagerarbejde for 2015.

Indklagede tilpligtes at indgå i realitetsforhandling om hvilken stigning, der skal tillægges priserne i Rørprislisten i Landspriskuranten for blikkenslagerarbejde for 2016.

Indklagede har nedlagt følgende påstande:

Principal: Afvisning.

Subsidiært: Frifindelse for såvel klagers principale som de subsidiære påstande.

Sagens behandling

Sagen blev behandlet mundtligt torsdag den 17. september 2015 med højesteretsdommer Jon Stokholm som opmand. Som sidedommere udpeget af klager fungerede forbundsformand Max Meyer og faglig sekretær Kjeld Husted. Som sidedommere udpeget af indklagede fungerede konsulent, advokat Søren Dall og konsulent, advokat Tina Lind-Larsen.

Der blev afgivet forklaring af næstformand i Blik- og Rørarbejderforbundet Stig Søllested.

Efter forelæggelse og procedure voterede rettens medlemmer. Der kunne ikke blandt rettens medlemmer opnås flertal for noget resultat. Sagen blev herefter overladt til opmandens afgørelse. Parterne er enige om, at det kan ske ved kendelse uden fuldstændig sagsfremstilling og gengivelse af de afgivne forklaringer og parternes argumentation.

Retsgrundlaget

VVS-Overenskomsten indeholder i pkt. 3 følgende bestemmelse:

”Punkt 3 – Lønforhold

Stk. 1: Minimalløn

Fra og med begyndelsen af den lønperiode, hvori nedenstående startdatoer indgår, udgør minimallønnen:

pr. 1. marts 2012 kr. 107,30

pr. 1. marts 2013 kr. 108,65

Stk. 2: Øvrige lønforhold

- a. Parterne er enige om, at anvendelse af tidløn eller produktionsfremmende lønsystemer bør ske på en sådan måde, at den enkelte virksomheds produktivitet og konkurrenceevne – og dermed beskæftigelsesmuligheder – fremmes mest muligt.
- b. Forhandlingerne om lønændringer kan højst finde sted én gang i hvert overenskomstår.

Stk. 3: Servicetillæg

Hvor arbejdet ikke kan udføres i akkord, betales et produktivitetsbestemt servicetillæg på minimum kr. 10,00 pr. time.

Tillægget modregnes i eventuelt personligt tillæg. Tillægget betales ikke ved timelønstimer i akkord af enhver art.

Stk. 4: Generelle forhøjelser

Alle generelle lønforhøjelser i overenskomstperioden tillægges udbetalingerne pr. time.

Stk. 5: Lønmæssige misforhold

Organisationerne er enige om, at de har påtaleret efter overenskomstens regler for behandling af faglig strid, hvis de finder, at der på en arbejdsplads er lønmæssige misforhold. ”

Af Rørprislistens titelblad fremgår:

”Så længe denne prisliste står ved magt, må ingen af de undertegnede organisationer eller disses medlemmer enten enkeltvis eller flere i forening forsøge på ved noget som helst middel, åbent eller skjult, at modarbejde dens bestemmelser eller fremtvinge nogen forandring deri.” (”værnebestemmelsen”).

Rørprislisten indeholder på side 22 følgende bestemmelse:

”OVERENSKOMSTFORHOLD

32. Såfremt der foretages ændringer i de mellem Dansk Industri samt Dansk VVS på den ene side og på den anden side Blik- & Rørarbejderforbundet samt Dansk

Metal gældende overenskomster, og disse ændringer angår de i Rørprislisten nævnte arbejdsforhold, optages der mellem de her kontraherende parter en forhandling sigtende til gennemførelse heraf.

33. For de virksomheders vedkommende, som ikke hidtil har benyttet Rørprislisten, henstilles det, at arbejdsgivere og arbejdere, forinden noget arbejde udføres efter priskuranten, gennemgår de priser, hvorom det pågældende arbejde drejer sig.
34. Den normale ugentlige arbejdstid er fastlagt i de respektive organisationers overenskomster.
Parterne er enige om på de enkelte byggepladser i så vidt omgang som muligt at tilstræbe, at arbejdets påbegyndelse, spise- og hvilepauser og arbejdets afslutning lægges ensartet for samtlige arbejdere på byggepladsen.”

Mæglingsforslag fra forligsmanden af 21. marts 2014 indeholder bl.a. følgende:

”C
For overenskomster, hvor der ikke er opnået enighed,
bliver følgende gældende:

C.1.
Fællesbestemmelser

De under C.1.1.a, C.1.2.a, C.1.2.d, C.2 og C.3 nævnte forhøjelser får virkning fra begyndelsen af den lønningsuge, hvori 1. marts 2014, 1. marts 2015 og 1. marts 2016 indgår.

C.1.1. Minimallønsområderne

- a) For timelønnede forhøjes minimallønssatsen/mindstebetalingssatsen
pr. 1. marts 2014 med 150 øre pr. time for voksne lønmodtagere og med 85 øre pr. time for lønmodtagere under 18 år.
pr. 1. marts 2015 med 165 øre pr. time for voksne lønmodtagere og med 95 øre pr. time for lønmodtagere under 18 år.
pr. 1. marts 2016 med 180 øre pr. time for voksne lønmodtagere og med 105 øre pr. time for lønmodtagere under 18 år.
- b) Dag-, uge- og månedslønninger reguleres på tilsvarende måde som timelønningerne.
- c) På den enkelte virksomhed kan forhandlinger om lønændringer højst ske én gang pr. overenskomstår.
- d) Vedrørende akkorder, bonusordninger, produktionstillægsordninger og produktionsfremmende lønsystemer i øvrigt kan der højst ske én forhandling af betalingsgrundlaget pr. overenskomstår.

C.1.2. Normallønsområderne

- a) I normallønsoverenskomster forhøjes normallønssatsen for voksne lønmodtagere pr. 1. marts 2014 med 210 øre pr. time, pr. 1. marts 2015 med 225 øre pr. time og pr. 1. marts 2016 med 240 øre pr. time.

I normallønsoverenskomster, hvor der for voksne lønmodtagere er fastsat en særlig garantibetaling pr. time, forhøjes garantibetalingen tilsvarende.

For lønmodtagere under 18 år forhøjes satsen, hvor anden regulering ikke finder sted

pr. 1. marts 2014 med 168 øre pr. time for 17-årige og 126 øre pr. time for andre, pr. 1. marts 2015 med 180 øre pr. time for 17-årige og 135 øre pr. time for andre og pr. 1. marts 2016 med 192 øre pr. time for 17-årige og 144 øre pr. time for andre.

- b) Til tidlønnede ydes forhøjelsen af normallønssatserne som generelle tillæg til alle præsterede arbejdstimer.
- c) Dag-, uge- og månedslønninger reguleres på tilsvarende måde som timelønningerne.
- d) På normallønsområder, hvor krav om regulering af akkordgrundlaget, herunder priskuranter, er rejst, gælder følgende:
- d.1) Kollektive overenskomster, der er indgået mellem LO's og DA's medlemsorganisationer/-forbund eller foreninger/afdelinger under disse, og som fastlægger virksomhedens betalingsforpligtelse for arbejde i akkord, fornys som anført nedenfor i tilfælde, hvor der ikke er adgang til anden regulering i overenskomstperioden, og hvor der ikke efter anden aftale sker en forøgelse af lønnen for akkordarbejde.

Provisionslønnede er ikke omfattet af bestemmelsen.

Betalingen for ovennævnte arbejde reguleres således, at betalingen pr. præsteret arbejdstime i akkord tillægges 210 øre pr. 1. marts 2014, 225 øre pr. 1. marts 2015 og 240 øre pr. 1. marts 2016.

I det omfang ændret teknologi, ændrede arbejdsmetoder mv. giver mulighed for øget indtjening, kan den enkelte virksomhed kræve modregning i de ved denne bestemmelse fastsatte ørebeløb i en sådan indtjeningsforøgelse. Kan enighed ikke opnås, kan sagen underkastes sædvanlig fagretlig behandling. Denne bestemmelse ændrer i øvrigt ikke den almindelige adgang til at begære akkorder ændret under henvisning til bristede forudsætninger eller efter regler om nyt arbejde.

Såfremt antallet af præsterede arbejdstimer i en lønperiode er ukendt, beregnes timetallet ved at dividere lønmodtagerens a-skattepligtige lønindkomst i lønperio-

den med den i henhold til ATP-loven opgjorte timefortjeneste. Det herved beregnede antal timer, dog højst 37 pr. uge, tillægges ovennævnte ørebeløb.

I præstationsbestemte lønsystemer, hvor forhøjelserne af normallønssatserne påvirker betalingsgrundlaget, gælder – udover det ovenfor nævnte – at forhøjelserne tilpasses således, at den faktiske lønstigning ved uændret præstation ikke overstiger de aftalte forhøjelser af normallønssatserne.

- d.2) Er overenskomstparterne enige herom, kan ovennævnte tillæg indregnes i akkordgrundlaget ved forhandling mellem overenskomstparterne eller lokalt efter overenskomstparternes bestemmelse. I modsat fald forholdes som anført under d.1 ovenfor.

I givet fald optages der forhandlinger i perioden frem til den 1. september 2014. Det nye akkordgrundlag får virkning for arbejde, der udføres pr. 1. oktober 2014. I perioden, indtil et eventuelt nye betalingsgrundlag får virkning, betales efter bestemmelserne under d.1.”

Sagens baggrund

I protokollat med tilkendegivelse af 4. november 2014 (Faglig Voldgift FV2014.0104) mellem parterne er der truffet afgørelse om, hvorvidt Rørprislisten under forligsmandens mæglingforslag af 21. marts 2014 skal anses for en normallønsoverenskomst, der skal tillægges mæglingforslagets kronestigning, eller en minimallønsoverenskomst med en årlig lokal løndannelse. Det var i sagen Blik- og Rørarbejderforbundets standpunkt, at Rørprislisten skulle anses for en normallønsoverenskomst, der skal tillægges mæglingforslagets kronestigning. Det var Tekniqs standpunkt, at Rørprislisten skulle anses for en minimallønsoverenskomst med en årlig lokal løndannelse.

Opmanden frifandt Tekniq, idet han fandt, at priskuranterne faldt ind under minimallønsområdet, og at parterne derfor ikke kunne anvende den fastsatte stigning, men måtte forhandle sig til en løsning.

Forhandling mellem parterne

Der er i sagen fremlagt referat fra møde mellem Blik- og Rørarbejderforbundet, Dansk Metal og Tekniq onsdag den 21. januar 2015.

”Med henvisning til mæglingforslagets bestemmelser (punkt C.1.1.d) havde Blik og Rør og Dansk Metal ønsket mødet. Der er i mæglingforslaget åbnet mulighed for én

årlig forhandling vedrørende regulering af akkorder, bonusordninger, produktions-tillægsordninger og produktionsfremmende lønsystemer.

Man ønskede på denne baggrund en regulering for overenskomståret 2014 svarende til de regulering, der blev aftalt på øvrige prislister på byggeområdet.

TEKNIQ anerkendte retten til forhandling, men kunne med henvisning til såvel forbundets opmålingsstatistik som TEKNIQs specialstatistikker konstatere, at lønudviklingen på akkordområdet ikke ligger lavere end den generelle lønudvikling på overenskomstområdet. Man finder derfor ikke grundlag for at regulere prislisterne.

Forbundene noterede sig TEKNIQs indstilling hertil og forbeholdt sig deres stilling. ”

Der er i sagen fremlagt følgende mødereferat:

”Forhandlingsmøde afholdt den 8. april 2015 hos TEKNIQ, Glostrup

Blik- og Rørarbejderforbundet og Dansk Metal mod TEKNIQ

Emne Uenighed om regulering af akkorder, bonusregler, produktionstillægsordninger og produktionsfremmende lønsystemer – mæglingforslagets bestemmelser punkt C.1.1.d

Blik- og Rørarbejderforbundet og Dansk Metal havde med henvisning til Mæglingforslaget ønsket en forhandling om regulering af satserne i prislisterne pr. 1. marts 2015.

Forbundene henviste til, at udviklingen i akkordindtjening ifølge deres indberetninger er lavere end udviklingen i tidløn. Man mener derfor, at der skal ske regulering af prislisterne med 1,6 %, som er aftalt på andre prislister/akkordområder.

DA's lønstatistik for 2014 foreligger ikke endnu, ligesom der heller ikke er udarbejdet en specialstatistik for akkordindtjeningen. TEKNIQ kunne derfor ikke forholde sig konkret til forbundenes udsagn om lønudviklingen. Konjunkturstatistikken viser dog, at der generelt er en afdæmpet lønudvikling, og at akkordindtjeningen bør kunne udvikle sig tilsvarende gennem produktivitetsstigninger. Dette bør være muligt med den udvikling, der finder sted på såvel materialer som værktøjer. Der er derfor ikke basis for stigninger i prislisterne.

Forbundene noterede sig TEKNIQs indstilling og forbeholdt sig sin stilling. ”

Parternes argumentation

Klager har gjort gældende, at formålet med forligsmandens mæglingsskitse er at regulere løndannelsen for hele det overenskomstdækkede arbejdsmarked på en for både lønmodtagere og arbejdsgivere rimelig måde. Mæglingsskitserne er derfor et udtryk for et kompromis mellem ønsker og ikke for en ensidig afgørelse til fordel for den ene part. Mæglingsskitserne overlader det til parterne at fastsætte reguleringen af priskuranterne. Denne pligt til forhandling med-

fører en loyal pligt til gennem reelle forhandlinger at forsøge at realisere det bagvedliggende formål med forhandlingspligten. Tekniqs krav om afskaffelse af værnebestemmelsen som betingelse for regulering af akkordsvendenes løn er stridende med mæglingsskitsens formål.

Til støtte for den principale påstand har klager særligt gjort gældende, at den konkrete fastlæggelse af stigningerne i mangel af reelle forhandlinger må ske ved voldgift, og at niveauet for reguleringerne passende kunne være et gennemsnit af de øvrige stigninger på priskuranterne på byggeområdet. Der er herved henvist til tilkendegivelse af 6. oktober 2014 i faglig voldgiftssag FV2014.0103.

Til støtte for den subsidiære påstand har klager særligt anført, at såfremt voldgiften ikke ønsker at fastsætte stigningen på priskuranterne, må Tekniq pålægges at optage reelle forhandlinger med henblik på at realisere hensigten bag mæglingsskitsen, uden at stille ultimativt krav om værnebestemmelsens afskaffelse.

Indklagede har til støtte for afvisningspåstanden gjort gældende, at der har været gennemført en årlig forhandling i medfør af mæglingsforslagets pt. C.1.1.d. Indklagede bestrider ikke pligt til reel forhandling. Der foreligger ikke en fortolkningstvist, hvorfor sagen efter arbejdsretsloven ikke kan forhandles ved faglig voldgift, men skal afvises.

Til støtte for den subsidiære påstand har indklagede anført, at der ikke ved en faglig voldgift kan træffes afgørelse om, hvilket resultat en forhandling skal føre til, og at der ved møderne den 21. januar 2015 og 8. april 2015 har været ført reelle forhandlinger, som imødekommer klagers ret til forhandling med medfør af mæglingsforslagets pkt. C.1.1.d.

Opmandens begrundelse og resultat

Klagers principale påstande vedrører et fortolkningsspørgsmål om indholdet af mæglingsforslaget af 21. marts 2014, pkt. C.1.1, hvorefter forhandlinger på den enkelte virksomhed om lønændringer højst kan ske én gang pr. overenskomstår. Dette fortolkningsspørgsmål er omfattet af den faglige voldgiftsrets kompetence, jf. arbejdsretslovens § 21. Der kan derfor ikke gives indklagede medhold i afvisningspåstanden. Dette punkt i mæglingsforslaget kan imidlertid ikke forstås således, at der består pligt til at forhøje priserne i Rørprislisten og Landspriskuranten med gennemsnittet af stigningerne på de øvrige priskuranter. Opmanden frifinder derfor indklagede for klagers principale påstand.

Klagers subsidiære påstande, hvorefter ”indklagede tilpligtes at indgå i realitetsforhandlinger om hvilken stigning, der skal tillægges priserne i Rørprislisten og Landspriskuranten for blikkenslagerarbejde for 2014, 2015 og 2016” vedrører ikke fortolkningsspørgsmål, men rejser spørgsmål om, hvorvidt indklagede har opfyldt sin forhandlingsforpligtelse efter mæglingsforslaget eller ej. Et sådant spørgsmål falder uden for den faglige voldgiftsrets kompetence, jf. arbejdsretslovens § 21. Tilkendegivelsen af 6. oktober 2014 i sag FV2014.0103 vedrører ikke en sådan forhandlingssituation, men derimod forhandlinger, og om fornødent faglig voldgift, til fortolkning/udfyldning af en vag og elastisk bestemmelse. Denne faglige voldgiftsret har således ikke kompetence til at påkende disse påstande, hvorfor disse afvises.

Thi bestemmes:

Indklagede frifindes for klagers principale påstand.

Klagers subsidiære påstand afvises.

Hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmanden.

København, den 24. september 2015.

Jon Stokholm